Minister Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.3.40.2026
Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pani
Małgorzata Kidawa-Błońska
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałkini,

w odpowiedzi na oświadczenie Pana Senatora Aleksandra Szweda złożone 21 maja 2026 r. podczas 59 posiedzenia Senatu, „w sprawie planowanych zmian w ustawie o pomocy społecznej, które mogą odebrać dzieciom z najcięższymi niepełnosprawnościami jedyne stabilne miejsce do życia", proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Na wstępie należy wyjaśnić, że Kierownictwo Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej stoi na stanowisku, że domy pomocy społecznej pozostają istotnym elementem systemu wsparcia w ramach opieki długoterminowej, a planowana nowelizacja ustawy o pomocy społecznej ma na celu uporządkowanie dostępu do różnych form wsparcia i zwiększenie dostępności środowiskowych form wsparcia w tym mieszkań wspomaganych.

Celem projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz niektórych innych ustaw, wpisanego do Wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów pod numerem UD315, jest zainicjowanie reformy ukierunkowanej na zwiększenie dostępności i jakości usług społecznych, poprawę efektywności działań pomocowych oraz zapewnienie skuteczniejszych i lepiej skoordynowanych form wsparcia dla osób i rodzin wymagających wsparcia.

Bezpośrednią przyczyną podjęcia prac legislacyjnych jest konieczność dostosowania przepisów ustawy o pomocy społecznej do aktualnych wyzwań, w tym potrzeb wynikających z procesu rozwoju usług, rozwoju mieszkalnictwa wspomaganego i środowiskowych form wsparcia.

Projekt stanowi odpowiedź na postulaty od lat zgłaszane przez stronę społeczną i przedstawicieli samorządów. Proponowane rozwiązania uwzględniają również wnioski zawarte m.in. w raportach Najwyższej Izby Kontroli, wystąpieniach generalnych i stanowiskach Rzecznika Praw Obywatelskich oraz Rzecznika Praw Dziecka. Wypracowane rozwiązania są także efektem prac Zespołu do spraw reformy systemu pomocy społecznej powołanego jako organ opiniodawczo-doradczy Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, w skład którego weszli zarówno eksperci jak i praktycy zajmujący się obszarem pomocy społecznej.

Całość aktualnych działań w obszarze polityki społecznej, zwłaszcza w sferze rozwoju usług społecznych, podejmowanych jest przy uwzględnieniu idei deinstytucjonalizacji. Jest to podejście przyjęte zarówno na szczeblu ogólnoeuropejskim, w licznych inicjatywach Unii Europejskiej o wymiarze społecznym, jak również od lat obecne w polskiej polityce społecznej, w planowanych i wdrażanych rozwiązaniach z zakresu zabezpieczenia społecznego, rozwoju usług społecznych i wsparcia osób najbardziej potrzebujących pomocy w codziennym funkcjonowaniu.

tel. 222-500-108
info@mrpips.gov.pl
https://www.gov.pl/web/rodzina
ul. Nowogrodzka 1/3/5
00-513 Warszawa

Koncepcja ta, rozumiana jest jako dążenie do zapewnienia różnych możliwości i form opieki jak najbliżej środowiska osoby będącej ich beneficjentką lub beneficjentem. Zakłada również zapewnienie prawa wyboru i prawa do niezależnego życia w środowisku znanym osobom korzystającym ze wsparcia tak długo, jak będą sobie tego życzyły i będą do tego zdolne w zakresie psychicznym, fizycznym i intelektualnym.

Zwracam szczególną uwagę na fakt, że ostateczny kształt projektowanych przepisów zależy od dalszych etapów procesu legislacyjnego. Zakończony został pierwszy etap konsultacji publicznych projektu, trwa analiza zebranych opinii i na dalszych etapach będą komunikowane ewentualne zmiany wynikające z uwzględnienia zgłoszonych propozycji.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz niektórych innych ustaw przedstawiony do konsultacji publicznych zawiera przepis na podstawie, którego do domów pomocy społecznej kierowane mogą być jedynie osoby pełnoletnie. Natomiast pozostałe regulacje ustawy o pomocy społecznej dotyczące przebywania osób małoletnich w tego typu placówkach pozostają niezmienione. W katalogu typów domów pomocy społecznej pozostanie dom dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie. Przepisy nowelizacji ustawy o pomocy społecznej nie przewidują zatem zamykania domów pomocy społecznej.

Kierownictwo Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (MRPiPS) stoi na stanowisku, że w przypadku kiedy rodzice nie mogą sprawować opieki nad dzieckiem, podstawową formą udzielanego mu wsparcia, bez względu na poziom jego niepełnosprawności, powinno być umieszczenie go w pieczy zastępczej. Domy pomocy społecznej są często bardzo dużymi instytucjami. W Polsce działają 103 placówki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie oraz domy typu łączonego (dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie oraz dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie). Według stanu na 31 grudnia 2025 r. (dane wstępne ze sprawozdań resortowych, w trakcie weryfikacji) w domach pomocy społecznej mieszkało łącznie 972 dzieci, przy czym w placówkach, w których przebywały większość mieszkańców stanowili dorośli (osoby małoletnie to ok. 23% wszystkich mieszkańców domów pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie oraz ok. 6% wszystkich mieszkańców domów typu łączonego, tj. dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie oraz dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie).

Przekazując powyższe wyjaśnienia informuję, iż równolegle do prac nad nowelizacją ustawy o systemie pomocy społecznej prowadzone są pracę nad reformą systemu pieczy zastępczej oraz ustawą o asystencji osobistej. Razem akty te mają zapewnić dzieciom, również tym z niepełnosprawnościami, możliwość wychowania w rodzinach, a nie instytucjach.

Projekt nowelizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej opublikowano na stronie Rządowego Centrum Legislacji i skierowano do uzgodnień oraz konsultacji publicznych 26 marca 2026 r. Projekt zakłada m.in. rozwiązania poprawiające sytuację rodzin zastępczych i dzieci, podniesienie minimalnych wynagrodzeń dla zawodowych rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka, wzmocnienie pracy z rodziną na poziomie gmin oraz poprawę warunków asystentów rodziny.

W ramach szerokich konsultacji publicznych projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz niektórych innych ustaw odbyło się m.in. spotkanie z dyrektorami domów pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną oraz dyrektorów placówek typu łączonego.

Wszystkie zgłoszone w toku konsultacji uwagi są drobiazgowo analizowane. Ostateczny kształt przepisów zostanie określony na dalszych etapach procesu legislacyjnego, w tym również prac nad projektem ustawy w Sejmie.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Katarzyna Nowakowska
Podsekretarz Stanu
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/

tel.222-500-108
info@mrpips.gov.pl
https://www.gov.pl/web/rodzina

ul. Nowogrodzka 1/3/5
00-513 Warszawa